

Gesta Romanorum Cap I: De Dilectione

Pompēius rēgnāvit, dīves valdē et potēns, quī filiam ūnicam pulcherrimam habēbat, quam ita tenerrimē dīligēbat, quod prō eius cūstōdiā quīnque mīlitēs eī assignāvit, ut contrā omne perīculum sub penā gravī eam cūstōdīrent. Mīlitēs vērō diēbus ac noctibus armātī eam cūstōdiēbant, et ante ōstium camere lampadem ārdentem ōrdinābat, nē aliquis dē nocte ad eam accēderet ipsīs dormientibus vel eīs ignōrantibus. Et quendam caniculum bene lātrantem habēbant, per cuius latrātum excitārī possent.

Puella ista tenerrimē nūtrīta erat, que multum anhelābat mundī spectācula vidēre. Cum autem semel forās perspexisset, venit quīdam dux, quī, cum oculōs impudīcōs in eam iniēcisset, statim captus est in amōrem eius, quia pulchra nimis erat et oculīs omnium graciōsa ac imperātōris filia ūnica, que post mortem patris iūre hērēditārīo imperium obtinēret. Dux iste multa eī prōmīsīt, ut eius cōsēnsū obtinēret. Illa vērō, spērāns dē prōmissiōne, cōsēnsit, statim caniculum parvum occīdit, lampadem extīnxīt et dē nocte surrēxit et ducem est secūta.

Manē vērō facta est questiō, ubi dēvenit. Erat tunc in palāciō rēgis pugil fortis, quī semper prō iustīciā imperiī pugnāvit. Quī cum audīssēt, quod filia patrem contempsit, agilī cursū post eam currēbat. Dux vērō, cum eum armātum vīdisset venientem, duellum cum eō commīsīt. Sed pugil prevaluit et caput eius amputāvit et puellam ad palacium redūxit; tamen faciem patris multō tempore nōn vīdit, sed continuē gemitus et suspīria ēmittēbat.

Hoc audiēns quīdam sapiēns in cūriā impertōris, quī semper mediātor inter imperātōrem et aliōs erat cōstitutus, mōtus pietāte, per eum est patrī reconciliāta ac nōbilissimō virō dēspōnsāta. Quō factō varia dōnāria ā patre recēpit:

Prīmō ā patre tunicam thalārem polimitam undique intextam et sīc īnscriptam recēpit:

Dīmīsī tibi, nē adiiciās ultrā.

Ā rēge quandam corōnam auream habuit sīc īnsculptam:

Ex mē tua dignitās.

Ā prōpugnātōre habuit annulum ūnum cum hāc scrīptūrā:

Dīlēxī tē, disce dīligere.

Ā sapiente mediātōre alium annulum recēpit sīc sculptum:

Quid fēcī? quantum? quārē?

Ā filiō rēgis etiam annulum sīc scrīptum:

Nōbilis es, nōbilitātem tuam nē contempnās.

Ā germānō propriō alium annulum, in quō erat scrīptum:

Accēde ad mē, nē timeās! frāter tuus sum.

ūnicus/a/um: unus, singularis

p(o)ena

camer(a)e
camera, ae (f) = conclave

caniculus, -ī = canis parvus

latrātus, -ūs (m): vox canis; latrandī actus

qu(a)e
anhēlare: cupide desiderāre

graciōsa = gratiōsa

hērēditārius/a/um (adi) < hērēditas (n)

palāciō = palātiō
qu(a)estiō, -ōnis: interrogatio, disputatio, controversia, dubitatio
pugil, pugilis (m): quī pugnīs certat
agilis, -e (adi): quod facile agitur
duellum, -ī (n): pugna inter duobus

tālus, -ī (m)

dōnārium, -ī (n) = donum
thalāris, -e (adi) < **talus:** *thalaris tunica* tendet ad tālōs.

polimitus/a/um (vel polymitus/a/um): multis filiīs contextus

īnsculptus/a/um (adi) = īnsciptus

germanus, -ī: frater

Ā spōnsō sigillum aureum, quō sibi hērēditās spōnsī cōfirmābātur, collāta est, cuius scrīptūra erat:

iam coniūncta es, amplius nōlī errāre.

Puella, postquam ista dōna recēperat, ea quamdiū vīxit cūstōdīvit, et ab omnibus dīlēcta diēs suōs in pāce finīvit.

_

Cārissimī, imperātor iste est pater celestis, quī vocāvit nōs per passiōnem filiī suī dē fauce diaboli. Ipse est rēx rēgum et dominus dominantium. Deuter. xxxii: Nunquid nōn ipse est pater tuus, quī possēdit, fēcit et creāvit tē?

Fīlia ūnica est anima ratiōnālis, que trāditur quīnque mīlitibus i.e. quīnque sēnsibus ad cūstōdiendum, quī sunt armātī per virtūtēs, quās homō in baptismō recēpit. Istī sēnsūs sunt vīsus, audītus etc., quī habent contrā diabolū, mundū et carnem eam cūstōdīre.

Lampas ārdēns est voluntās deō in omnibus subiecta, que dēbet semper ārdēre in bonīs operibus, ut peccātō nōn consenciat.

Caniculus parvus bene lātrāns est consciencia, que habet contrā peccāta recalcitrāre, sed heu prōh dolor anima volēns mundī spectācula vidēre sēpe pergit forās, tociēns quociēns contrā dīvīnum preceptum agit, statim ā duce i.e. ā raptōre īnfernālī voluntāriē est dēductā.

Et sīc lampas bonōrum operum extinguitur et caniculus conscientie occīditur et sīc anima in nocte peccātī sequitur diabolū. Hec cum audīssset pugil noster sc. deus, quia nōn est alius quī pugnat prō nōbīs nisi tū, deus noster, statim contrā ducem diabolū pugnāvit et animam ad palacium rēgnī celestis addūxit.

Sapiēns mediātor erat Chrīstus dīcente apostolō prīmā Tim. ii: Ūnus deus mediātor deī et hominū homō Ihesus Chrīstus.

Fīlius rēgis est Chrīstus, unde psalmista: Fīlius meus es tū etc.

Frāter noster Chrīstus. Gen. xxxvii: Frāter noster est.

Spōnsus noster est Chrīstus, iuxtā illud Oseē ii: Spōnsābō tē mihi in fīde. Et iterum: Spōnsus sanguinū tū mihi es. Per ipsum igitur reconciliātī sumus celēstī patrī et ad pācem vocātī. Ipse enim est pāx nostra que utraque fēcit ūnū; ad Eph.

Ab ipsō predicta dōnāria recēpimus, prīmō tunicam tālārem sc. cutem suam dignissimam et certē polimitam, quia flagellātiōne cruōre et līvōre et aliīs variīs līvōribus intextam. Cuius textūra nīl aliud habet nisi: Dīmīsī tibi, quia redēmī tē; nē adiiciās ultrā malum agere. Vāde, inquit, nōlī amplius peccāre. Hec est tunica Ioseph tīncta in sanguine hēdī. Gen. xxxvii.

sigillum, -ī: parvum signum vel statua
scrīptūra, ae (f): inscriptum

c(a)elestis
faux, faucis (f): interior pars collī quod ad stomachum ducit

i.e. = id est

consenciat = consentiat

consciencia = conscientia

prōh = prō
s(a)epe
tociēns = totiēns
quociēns = quotiēns

conscienti(a)
h(a)ec

sc. = scilicet

h(a)edus, -ī

cutis, -is (f): exterum tegumentum carnis animalium

līvōr, līvōris (m): cute valde percussā, color (purpura vel rubra vel viridis) mox apparet quae vocatur līvōr.

Iste Chrīstus rēx noster dēdit nōbīs corōnam glōriōsissimam sc. dum prō nōbīs voluit corōnārī, et vērē ibi invenīmus: Ex mē tua dignitās. Unde scrībit dē istā corōnā Ioh. xix: Exīvit Ihesus portāns corōnam spīneam.

Chrīstus eciam est prōpugnātor noster, quī dēdit nōbīs ūnum annulum sc. forāmen dextrē manus, et vērē ibi possumus percipere, sīc scrīptum est: Dīlēxī tē, disce dīligere. Apocal. prīmō: Dīlēxit nōs et lāvit nōs ā peccātīs nostrīs in sanguine suō.

Chrīstus mediātor noster dēdit nōbīs alium annulum sc. forāmen sinistrē manus, ubi vidēre possumus scrīptum: Quid fēcī? quantum? quārē?

Quid fēcī? Meipsum exinānīvī fōrmam servī accipiēns.

Quantum? Deum fēcī hominem.

Quārē? Ut hominem perditum redimerem.

Dē hīs tribūs Zachar. xiv: Que sunt iste plage in mediō manuum tuārum? Et respondet dīcēns: Hīs plāgātus sum in domō illōrum, quī mē dīlēxērunt.

Chrīstus frāter noster est et fīlius rēgis eternī. Dēdit nōbīs terciū annulum sc. forāmen dextrī pedis. Et quid ibi nisi: Nōbilis es, nōbilitātem tuam nē contempnās.

Similiter Chrīstus est germānus noster, et dedit nōbīs quārtum annulum sc. forāmen sinistrī pedis, in quō scrīptum est: Accēde, nē timeās! Frāter tuus sum.

Chrīstus est noster spōnsus, quī dedit nōbīs sigillum quō spōnsī hērēditās cōfirmābātur collāta, id est vulnus lateris suī cum lanceā perforātum propter nimium amōrem, quō tē dīlēxit. Et quid ibi nisi: iam coniūcta es mihi per misericordiam, nōlī amplius peccāre.

Studeāmus ergō, cārissimī, dōna sīc munda cūstōdīre, quod possīmus dīcere illud Matthēi: Domine, quīnque talenta trādīdistī mihi. Et sīc sine dubiō poterimus rēgnāre in celestī gremiō, quod nōbīs prestāre dignētur pater et fīlius.

eciam = etiam
dextr(a)e manūs: dexterā

sinistr(a)e manūs: sinistrā

exinānīre (ex + inanīs): evacuere, inanem reddere

ist(a)e
plag(a)e
plaga, ae (f): retis genus ad capiendās ferās

(a)eternī
tertiū

lancea, -ae (f) = hasta